

معاونت پژوهش و انتشارات جامع انقلاب اسلامی
Vice President For Research

راهنمای جامع پایان نامه نویسی - قسمت سوم

چگونه برای پایان نامه خود موضوع انتخاب کنیم؟

دسته بندی : پایان نامه نویسی

تدوین و نگارش پایان نامه یکی از الزامات تحصیل در دوره های تحصیلات تکمیلی (کارشناسی ارشد و دکتری) است. پایان نامه یا تز (یا رساله) نوشتاری است که دانشجو در رابطه با موضوعی خاص مربوط به رشته تحصیلی خود می نویسد تا مدرک تحصیلی بگیرد.

در پایان نامه، دانشجو سؤال یا موضوعی را بررسی می کند و با تجزیه و تحلیل یا تجارب علمی یا آزمایشی به آن پاسخ می دهد. بنابراین پایان نامه باید دارای مشخصات و ویژگی هایی باشد که آن را از نظر استادان راهنما و مشاور و سپس نزد داوران قابل قبول سازد.

اغلب دانشجویان به دلیل اینکه اجرای پایان نامه اولین کار پژوهشی آن هاست در انجام این کار دشواری های متعددی دارند. بنابراین باید در ابتدا بدانند چه اصولی را باید برای پایان نامه نویسی رعایت کنند.

دشوارترین و اولین مرحله در پایان نامه نویسی، انتخاب موضوع پایان نامه است. اگر هنوز موضوع پایان نامه خود را انتخاب نکرده اید یا در انتخاب موضوع خوب برای پایان نامه تردید دارید، راهنمای انتخاب موضوع پایان نامه می تواند به شما کمک کند موضوع بهتری انتخاب کنید.

چگونه برای پایان نامه خود موضوع انتخاب کنیم؟

معمولاً نخستین مشکلی که دانشجویان هنگام تنظیم پایان نامه با آن مواجه می شوند، انتخاب موضوع است. موضوع پایان نامه باید جدید و خلاقانه باشد و نباید درباره موضوعی که پیش تر درباره آن، حداقل در ایران، پژوهش های فراوانی انجام شده پایان نامه نوشت که همین مساله انتخاب موضوع پایان نامه را برای بسیاری از دانشجویان دشوار می کند. اما نگران نباشید ما در این مطلب به شما می گوئیم چه مراحل را برای انتخاب بهترین موضوع پایان نامه طی کنید.

مراحلی که در انتخاب موضوع پایان نامه به شما کمک می کند :

شناسایی منابع هسته

نخستین قدم در انتخاب موضوع پایان نامه، شناسایی منابع هسته (کتاب، مجله و هر منبعی که بیشترین استنادها را به خود اختصاص می دهد) است. این منابع معمولاً بیشترین تاثیر را در رشته مورد نظر شما دارند. برای یافتن این منابع نیز باید به مطالعات زیادی بپردازید، معمولاً در فصل آخر پایان نامه ها بخشی به نام "پیشنهادهایی برای پژوهش های بیشتر" وجود دارد که می توانید آن ها را مطالعه کنید و منابعی که در پایان نامه های مرتبط با رشته شما ذکر شده است را بررسی کنید.

جستجو در اینترنت

اینترنت کارها را آسان کرده است، تقریباً درباره هر موضوعی می توانید در اینترنت جستجو کنید و نتایج بی نهایتی بدست بیاورید. همچنین برای آگاهی از موضوعات روز رشته شما نیز جستجو در اینترنت یک راهکار مفید است.

شرکت در همایش ها و کنفرانس ها

بسیار مهم است که بدانید در ارتباط با رشته شما چه همایش ها و گردهمایی هایی برگزار است. شناسایی و بررسی فهرست کنفرانس ها و همایش های روز در رابطه با رشته شما و موضوعاتی که در این کنفرانس ها مورد بحث قرار می گیرند نیز می توانند به انتخاب موضوع پایان نامه شما کمک کنند.

دنبال کردن اخبار روز

این را در نظر داشته باشید، بهترین موضوعات معمولاً آن هایی هستند که بتوانند مشکلی از مشکلات موجود را برطرف کنند یا به پیکره علمی این رشته چیزی اضافه کنند. بنابراین مهم است که همیشه موضوعات و اخبار حرفه و رشته خود را دنبال کنید تا با موضوعات جذاب روز در رابطه با آن آشنا شوید. انتخاب موضوع پایان نامه با کمک موضوعات روز می تواند تا حدود زیادی تکراری نبودن موضوع پایان نامه را نیز تضمین کند.

جستجو در پایگاه های مربوط به پژوهش های جاری

انتخاب موضوع پایان نامه را به مطالعه پایان نامه ها و مطالعات کشور محدود نکنید، برای انتخاب یک موضوع خوب برای پایان نامه باید پا را فراتر قرار دهید و به شناسایی و بررسی پایگاه ها و فهرست پایان نامه های انجام شده در مراکز اطلاعات ملی یا وب سایت های دانشگاه های معتبر در خارج از کشور بپردازید. منابع استفاده شده در این تحقیقات و پایان نامه ها نیز می توانند ذهن شما را در انتخاب موضوع پایان نامه باز کنند.

علاوه بر اینکه باید بدانید چطور برای انتخاب موضوع پایان نامه تحقیق کنید، معیارهای دیگری نیز در انتخاب موضوع پایان نامه وجود دارد که به آن قدرت می بخشد.

علاقه مند بودن و تسلط به موضوع انتخاب شده

باید به موضوعی که انتخاب می کنید تسلط داشته باشید، علاقه مند بودن به موضوع نیز یکی از شرایط مهم انتخاب موضوع پایان نامه است. توانایی های خود از جمله قدرت تجزیه و تحلیل، توانایی تحلیل آماری، توانایی برقراری ارتباط با جامعه ی مورد تحقیق را در نظر بگیرید.

پژوهش پذیر بودن

پایان نامه باید کاربردی باشد و بتواند به یک نیاز مهم پاسخ دهد. همچنین امکان استفاده از نتایج آن در کوتاه مدت یا میان مدت وجود داشته باشد. همچنین باید بتوان پژوهش های بیشتری درباره موضوع انتخاب شده انجام داد.

هدفمند بودن

از انتخاب این موضوع برای پایان نامه چه هدفی دارید و به چه نتیجه ای می خواهید برسید؟ بی هدف بودن هنگام انتخاب موضوع پایان نامه موجب می شود پس از انجام پایان نامه از نتیجه ی بدست آمده راضی نباشیم.

فراهم بودن اطلاعات مورد نیاز پایان نامه

شاید به این فکر کنید که چطور ممکن است برای موضوعی اطلاعات وجود نداشته باشد. اما گاهی ممکن است اطلاعات مورد نیاز برای پایان نامه جنبه کاملاً شخصی و محرمانه داشته باشند که نتوان آن ها را از طریق جستجو در اینترنت یا مواردی که گفته شد بدست آورد.

در نظر گرفتن عامل زمان

موضوعی که برای پایان نامه انتخاب می کنید باید طوری باشد که تحقیق درباره آن تا زمان مشخص شده برای ارائه پایان نامه امکان پذیر باشد.

نگذشتن از کنار موضوعات ساده

فکر نکنید موضوعات ساده بی اهمیت هستند گاهی در میان همین مسائل که از نظر شما پیش پا افتاده هستند می توانید موضوعات مهمی بیابید.

استفاده از تجربیات شخصی

از تجربه هایی که داشتید استفاده کنید و آن ها را ارزشمند بدانید. یک اتفاق ساده در زندگی شما می تواند موضوع یک بررسی علمی باشد. پس به دنیای پیرامونتان دقت بیشتری داشته باشید.

وفاداری به تحقیقات پیشین

موضوعی که انتخاب می کنید می تواند ادامه یک تحقیق در گذشته باشد. بنابراین با نگاهی جدید و از زاویه ای دیگر به موضوعات قبلی بنگرید. شاید در دل این موضوعات بتوانید موضوعات جدیدتری بیابید.

تصمیم گیری نهایی در انتخاب موضوع

شما تمام مراحل و نکاتی که پیش تر گفته شد را رعایت کردید و حالا نوبت تصمیم گیری نهایی است. در طی مراحل قبل بهتر است هر بار موضوعی مناسب برای پایان نامه به ذهنتان رسید را یادداشت کنید. بنابراین در نهایت یک فهرست از موضوعات مختلف با توجه به معیارها و موارد گفته شده خواهید داشت.

این فهرست را با دقت بیشتری بررسی کرده و سبک سنگین کنید. معمولاً در این مرحله به موضوعاتی برخورد می کنید که امتیاز کافی را از نظر شما برای یک موضوع خوب بودن نمی گیرند. بنابراین آن ها را حذف کنید. موضوعات حذف شده معمولاً آن هایی هستند که از نظر شما تحقیق و رسیدن به نتیجه مطلوب در رابطه با آن ها دشوار است.

در نهایت باید برای شما دو یا سه موضوع باقی بماند. این موضوعات را از لحاظ وجود منابع اطلاعاتی بررسی کنید، حتما در این مرحله با استاد راهنمای خود مشورت کنید تا شما را در رابطه با انتخاب بهترین موضوع راهنمایی کند.

در نهایت می توانید به روش های زیر موضوع پایان نامه را جهت اطمینان از تکراری نبودن بررسی کنید :

- جستجو در اصلی ترین منبع پایان نامه های فارسی یعنی [وبسایت ایرانداک](#)
- مراجعه به شبکه سیمرغ (نوسا)
- جستجو در سیستم یکپارچه کتابخانه های دانشگاه آزاد اسلامی (سیکا)
- جستجو در طرح های پژوهشی جهاد دانشگاهی